

Dosarul nr. 2ra-667/20

Prima instanță: Judecătoria Criuleni, sediul Central (jud. V. Suceu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, I. Țurcan, V. Cotorobai)

DECIZIE

29 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de către Leon Iordachi, reprezentat de avocatul Adrian Istrati,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Leon Iordachi împotriva lui Ion Gheorghită cu privire la încasarea datoriei și a dobânzii de întârziere,

și cererea reconvențională depusă de către Ion Gheorghită împotriva lui Leon Iordachi cu privire la declararea nulității contractului de împrumut,
împotriva deciziei din 7 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 9 octombrie 2018, Leon Iordachi a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ion Gheorghită cu privire la încasarea datoriei și a dobânzii de întârziere.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că în perioada anilor 1999-2008 a muncit peste hotarele țării, Federația Rusă, perioadă în care a acumulat suma de 165 000 de lei, pe care i-a transmis-o pentru păstrare prietenului său Victor Ciobanu, domiciliat în sat. Ișnovăț r-nul Criuleni.

Referitor la suma dată au decis să o depună la procente pe contul bancar care deja era deschis pe numele feciorului lui Victor Cioban, Ion Ciobanu, după care el din nou a plecat la lucru la Moscova.

A menționat că, Victor Ciobanu împreună cu soția sa, Maria Ciobanu în acea perioadă activau în cadrul companiei agricole „Ișcomagro” Societate cu Răspundere Limitată, care era gestionată de Ion Gheorghită, Victor Ciobanu activa în calitate de inginer-șef, iar soția sa în calitate de contabil-șef.

A relatat că, aproximativ în anul 2010, despre suma de bani în cauză a aflat Ion Gheorghită, care a rugat-o pe Maria Ciobanu să vorbească cu Victor ca să-i transmită

suma de 165 000 de lei pentru a o folosi în dezvoltarea întreprinderii, iar Ion Gheorghiu la rândul său va achita procentul bancar anual pentru toată perioada folosirii acestor bani. Astfel după ce Victor Ciobanu i-a comunicat despre acest lucru, iar Ion Gheorghiu l-a asigurat, că este un om de nădejde, și că îi va restitui toți banii plus procentul bancar, el a acceptat. Ulterior, în anul 2013, văzând că Ion Gheorghiu nu achită procente, nici nu i se restituie banii împrumutați, l-a telefonat pe prietenul său, Victor Ciobanu, pe care l-a rugat să-l întrebe pre Gheorghiu Ion când îi va restitui banii și îi va achita procentele. În urma discuției cu acesta, Victor i-a adus la cunoștință, că la moment banii sunt investiți în dezvoltarea companiei, și peste un an, doi va primi toată suma, plus procente.

Reclamantul a afirmat că în primăvara anului 2016 a insistat asupra restituirii banilor împrumutați, însă era doar purtat cu vorba, precum că banii sunt investiți în firmă și la moment nu este posibil de a-i restitui, motiv din care el tot mai insistent îl telefona pe Victor și îl ruga să întreprindă careva măsuri, iar Victor la rândul său se certa cu Ion Gheorghiu ca ultimul să îi restituie banii.

A relatat că în rezultatul unui conflict de acest gen care a avut loc în anul 2016, Victor Ciobanu a suferit un atac de cord și a decedat, la scurt timp după aceasta a decedat și soția acestuia Maria Ciobanu, văzând acest lucru, în toamna anului 2016, l-a contactat pe Ion Gheorghiu și i-a spus că dacă nu îi restituie banii se va adresa organelor de poliție. Atunci, Gheorghiu i-a propus să perfecteze un contract de împrumut pe termen de un an, iar după expirarea acestuia el își va primi toți banii. Respectiv, la data de 6 octombrie 2016 a perfectat cu Ion Gheorghiu un contract de împrumut pentru suma de 165 000 de lei, conform căruia Ion Gheorghiu trebuia să îi restituie banii împrumutați peste 360 de zile de la semnarea contractului de împrumut, însă la data scadentă banii nu i-au fost restituiți, iar Ion Gheorghiu evita să se întâlnească cu el și nu îi răspundea la apelurile telefonice, din care motive a înțeles că a fost înșelat de către Gheorghiu Ion, iar ultimul nici nu intenționa restituirea banilor.

A precizat că drept urmare, la data 4 decembrie 2017 s-a adresat cu o plângere către Inspectoratul de Poliție Criuleni, solicitând tragerea la răspundere penală a lui Ion Gheorghiu, conform prevederilor art. 190 Cod penal, potrivit căruia prin înșelăciune și abuz de încredere a sustras suma de 165 000 de lei, însă prin ordonanța din 13 iulie 2018 a procurorului în Procuratura Criuleni, Felicia Costișanu, pe care a recepționat-o prin intermediul oficiului poștal la data de 25 septembrie 2018, s-a dispus refuzul în pornirea urmăririi penale în baza plângerii din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, iar speța cade sub incidența relațiilor civile.

Reclamantul Leon Iordachi a solicitat încasarea din contul lui Ion Gheorghiu în beneficiul său a datoriei în sumă de 165 000 de lei, a dobânzii de întârziere în mărime de 19 587, 75 de lei și a cheltuielilor de judecată.

La 17 decembrie 2018, în cadrul examinării cauzei Ion Gheorghiu a înaintat acțiune reconvențională împotriva lui Leon Iordachi, prin care a solicitat declararea nulității contractului de împrumut.

În motivarea acțiunii reconvenționale a invocat că contractul de împrumut din 6 octombrie 2016 este unul fictiv și urmează a fi declarat nul din considerentele că nu a negociat și nu a avut nici o intenție de a lua banii cu împrumut de la Leon Iordachi pe care nici nu îl cunoaște și nu a avut nici o tangență în activitatea sa de afaceri și nici nu a primit de la el suma de 165 000 de lei. Iar, faptele expuse în contract nu

corespund realității, deoarece textul contractului de împrumut a fost întocmit și prezentat pentru a fi semnat de către Ion Ciobanu, feciorul lui Maria Ciobanu și nu a existat evenimentul de contractare a sumei de 165 000 de lei, și nu a existat nici evenimentul de primire a banilor de către Ion Gheorghită de la Leon Iordachi.

Ion Gheorghită a susținut că în temeiul prevederilor pct. pct. 1.1, 2.1 și 2.2 din contractul de împrumut din 6 octombrie 2016, împrumutătorul transmite în condițiile prezentului contract în proprietate împrumutatului mijloace bănești în sumă de 165 000 de lei, iar împrumutatul se obligă să-i restituie împrumutătorului suma respectivă pe un termen de 360 de zile.

A mai adăugat că împrumutătorul se obligă să-i transmită împrumutatului mijloace bănești indicate în pct. 1.1 al contractului în litigiu la data semnării contractului, banii urmând a fi transmiși în numerar. Însă, la caz, transmiterea banilor în numerar nu a existat, deoarece la momentul semnării contractului în cauză nici nu era prezent Leon Iordachi, contractul fiind semnat doar în prezența lui Ion Ciobanu, care a adus contractul deja tapat (redactat) pentru semnare.

A specificat că la contract lipsește o probă ce ar confirma cu certitudine faptul că la data de 6 octombrie 2016 a primit suma de 165 000 de lei, ca împrumut de la Leon Iordachi.

În opinia lui Ion Gheorghită fictivitatea contractului de împrumut din 6 octombrie 2016 este dovedită chiar și de către Leon Iordachi, care în cererea de chemare în judecată, declară că banii în sumă de 165 000 de lei, în perioada anilor 1999-2010 se aflau la păstrare la prietenul său Victor Ciobanu, iar din anul 2010, cu permisiunea părâtului pe acțiunea reconvențională, Maria Cioban, ca contabil – șef al „Ișcomagro” Societate cu Răspundere Limitată, unde administrator era Ion Gheorghită, i-a introdus în contabilitatea companiei pentru dezvoltarea afacerii.

A declarat că Leon Iordachi nu a prezentat nici un înscris care să probeze faptul că suma de 165 000 de lei a fost introdusă în evidența contabilă a Societății cu Răspundere Limitată „Ișcomagro” de către contabilul –șef Maria Ciobanu deoarece lipsesc documentele primare de evidență contabilă de primire a sumei respective, lipsește contractul de împrumut care urma să fie încheiat între părți, lipsește procesul-verbal a fondatorilor Societății cu Răspundere Limitată „Ișcomagro” că dau consimțământul asupra acceptării primirii împrumutului în cauză și alte documente ce ar confirma primirea acestui împrumut.

A afirmat că conform certificatului nr. 10/12 din 11 decembrie 2018, eliberat de contabilul – șef al Societății cu Răspundere Limitată „Ișcomagro”, Zinaida Guzun, se constată cu certitudine că conform evidenței contabile pentru perioada 1 ianuarie 2008-9 octombrie 2018 nu sunt înregistrate date precum că fostul contabil Maria Ciobanu ar fi reflectat în evidența contabilă a societății vreun împrumut în sumă de 165 000 de lei. De asemenea, nu sunt înregistrate careva date despre primirea împrumutului în sumă de 165 000 de lei de la Iordachi Leon, iar, ultimul nu a prezentat nici o probă că într-adevăr i-a transmis Mariei Ciobanu suma dată, că ultima a introdus anume această sumă de bani în evidența contabilă a întreprinderii ca împrumut, și prin documente confirmative, și precum că întreprinderea urma să poarte răspundere pentru folosirea și restituirea sumei anume Mariei Ciobanu, dar nu lui Leon Iordachi.

A comunicat că contractul de împrumut din 6 octombrie 2016 a fost încheiat în baza unei erori considerabile, din care motive urmează a fi anulat de instanța de

judecată, invocând că conform materialelor prezentate, din conținutul acțiunii depusă de Leon Iordachi se constată că, Ion Gheorghită a semnat contractul de împrumut doar la rugămintea lui Ion Cioban, în lipsa lui Leon Iordachi, care la acel moment se afla într-o stare extrem de emoțională, pe motiv că ambii părinți au decedat, ultimul l-a dus în eroare, zicându-i că din cuvintele mamei sale că i-a fost împrumutată suma de 165 000 de lei, care îi aparținea lui Leon Iordachi, și au fost introduși în casieria Societății cu Răspundere Limitată „Ișcomagro” cu titlu de împrumut.

Astfel, având încredere în spusele lui Ion Ciobanu, neverificând corespunderea acestor afirmații cu documentele contabile primare a întreprinderii, a semnat contractul de împrumut în cauză.

A mai opinat că consideră neîntemeiată și cerința de încasare a dobânzii de întârziere, deoarece contractul de împrumut din 6 octombrie 2016 nu prevede o astfel de clauză.

Prin hotărârea din 27 martie 2019 a Judecătoria Criuleni, sediul Central a fost admisă parțial acțiunea depusă de către Leon Iordachi. S-a încasat din contul lui Ion Gheorghită în beneficiul lui Leon Iordachi a datoriei în sumă de 165 000 de lei, cheltuielile judiciare legate de plata taxei de stat în sumă de 5 542 de lei și de asistență juridică în sumă de 7 000 de lei, în total suma de 12 542 de lei. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată. Totodată, a fost respinsă ca neîntemeiată și acțiunea reconvențională depusă de Ion Gheorghită.

Prin decizia din 7 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Leon Iordachi, s-a admis apelul declarat de Ion Gheorghită, s-a casat hotărârea din 27 martie 2019 a Judecătoria Criuleni, sediul Central și s-a pronunțat o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă ca fiind nefondată acțiunea depusă de către Leon Iordachi. S-a admis integral cererea reconvențională depusă de către Gheorghită Ion. S-a declarat nul contractul de împrumut din 6 octombrie 2016 semnat de Leon Iordachi în calitate de împrumutător și Ion Gheorghită în calitate de împrumutat, privind împrumutul sumei de 165 000 de lei. S-a încasat din contul lui Leon Iordachi în beneficiul lui Ion Gheorghită cheltuielile de judecată formate din taxa de stat achitată la depunerii cererii reconvenționale în sumă de 5 560 de lei și a cererii de apel în sumă de 7 435 de lei, precum cum și a plății pentru serviciile juridice acordate de avocat, în sumă de 6 000 de lei.

La data de 21 februarie 2020, Leon Iordachi, reprezentat de avocatul Adrian Istrati a declarat recurs împotriva deciziei din 7 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și parțial a hotărârii instanței de fond în partea respingerii acțiunii principale cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea cererii de recurs s-a invocat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea instanței de fond în partea respingerii acțiunii.

A menționat că este eronată poziția instanței de judecată prin care s-a constatat fictivitatea contractului de împrumut motivând că banii nu au fost transmiși intimatului Ion Gheorghită, or, existența împrumutului și primirii banilor de către Ion Gheorghită, precum și faptul că contractul de împrumut a fost încheiat cu scopul de a produce efecte juridice s-a confirmat în instanța de judecată prin contractul de împrumut din 6 octombrie 2016, declarațiile lui Leon Iordachi, declarațiile martorului Ion Ciobanu, răspunsul cu anexe de la lichidatorul Băncii de Economii din 20

februarie 2019, ordonanța din 13 iulie 2018 a procurorului în Procuratura Criuleni, Felicia Costișanu, declarațiile lui Ion Gheorghiu date la etapa urmăririi penale.

De asemenea, la fila 10 a deciziei instanța de apel a stabilit că de facto nici actul juridic prin intermediul căruia reclamantul dorește să demonteze temeinicia pretenției sale – contractul de împrumut din 6 octombrie 2016, în realitate nu a fost semnat de părțile contractante la această dată, iar la momentul semnării lui de către Ion Gheorghiu cealaltă parte contractantă era lipsă, nu este clar în baza a căror acte instanța de apel a constatat că Leon Iordachi era lipsă, or, la materialele cauzei nu este anexată informație de la poliția de frontieră care să confirme că ultimul nu era prezent în țară la momentul semnării tranzacției.

A invocat că este inexplicabilă poziția instanței de apel care inițial la fila nr. 8 al deciziei constată ca intimatul regulat până în anul 2013 a achitat dobânda potrivit înțelegerii avute, iar din 2013 nu a mai îndeplinit această obligație, ca ulterior la fila 12 să indice că actul juridic respectiv este lovit de nulitate, deoarece în realitate părțile nu aveau intenția de a efectua o tranzacție, ci se urmărea un alt scop, legalizarea/documentarea unei alte tranzacții de împrumut care a avut loc într-o altă perioadă, în alte circumstanțe și cu participarea altor figuranți.

În opinia recurentului instanța de apel la emiterea deciziei a interpretat în mod eronat legea, a constatat niște fapte care nu au avut loc.

A opinat că temeiul de nulitate a contractului de împrumut, și anume fictivitatea acestuia, nu a fost argumentat de către intimat, iar situația invocată de acesta în acțiunea reconvențională nu se încadrează în prevederile art. 221 alin. (1) Cod civil.

În drept, și-a întemeiat cererea de recurs în baza dispozițiilor art. 942, 1247, 1248 Cod civil, art. 429, 430, 432 alin. (2) lit. c), d) și alin. (4), 434 Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Colegiul reține că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa participanților la proces la 14 ianuarie 2020 (f.d.154) însă dovada legală de recepționare a acesteia de către recurent lipsește.

Astfel, se consideră că recursul din 21 februarie 2020 este declarat în termen.

Prin încheierea din 8 iulie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către Leon Iordachi, reprezentat de avocatul Adrian Istrati a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

La data de 9 martie 2020, în adresa intimatului a fost expediată copia cererii de recurs depusă de către Leon Iordachi, reprezentat de avocatul Adrian Istrati, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d.172), fiind recepționată de către intimat la data de 16 martie 2020, ceea ce se atestă prin avizul de recepție/livrare anexate la actele cauzei (f.d.173).

Însă, până la data stabilită pentru examinarea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care intimatul să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

Articolul 444 Cod de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. a) și c) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum rezultă din materialele cauzei, Leon Iordachi înaintând acțiunea în judecată împotriva lui Ion Gheorghită a solicitat încasarea sumei de 165 000 de lei, a dobânzii de întârziere în mărime de 19 587, 75 de lei, în temeiul contractului de împrumut din 6 octombrie 2016.

La rândul său, Ion Gheorghită înaintând acțiune reconvențională împotriva lui Leon Iordachi a solicitat declararea nulă a contractului de împrumut din 6 octombrie 2016.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a admis acțiunea inițială și a respins acțiunea reconvențională.

Însă, instanța de apel prin decizia din 7 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a respins apelul declarat de Leon Iordachi, a admis apelul declarat de Ion Gheorghită, a casat hotărârea din 27 martie 2019 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central și a pronunțat o nouă hotărâre, prin care a respins ca fiind nefondată acțiunea depusă de către Leon Iordachi. A admis integral cererea reconvențională depusă de către Gheorghită Ion și a declarat nul contractul de împrumut din 6 octombrie 2016 semnat de Leon Iordachi în calitate de împrumutător și Ion Gheorghită în calitate de împrumutat, privind împrumutul sumei de 165 000 de lei. A încasat din contul lui Leon Iordachi în beneficiul lui Ion Gheorghită cheltuielile de judecată formate din taxa de stat achitată la depunerea cererii reconvenționale în sumă de 5 560 de lei și a cererii de apel în sumă de 7 435 de lei, precum cum și a plății pentru serviciile juridice acordate de avocat, în sumă de 6 000 de lei.

Întru consolidarea soluției sale instanța de apel a reținut că potrivit probelor prezentate de părți, fapt confirmat atât de reclamant, cât și de către pârât fapta, adică transmiterea propriu zisă a banilor, a avut loc în anul 2010, iar la procedura de transmitere a banilor împrumutătorul, adică Leon Iordachi nu a participat. La fel, ambele părți în litigiu confirmă faptul existenței banilor, care au fost depozitați de Leon Iordachi la un cont bancar, iar în anul 2010 ridicați din cont, cu acordul ultimului de către Maria Ciobanu.

Instanța ierarhic inferioară a constatat cu certitudine din materialele pricinii și probele prezentate și administrate de părți că la 6 octombrie 2016 între Leon Iordachi și Ion Gheorghită nu a avut loc nici o tranzacție de împrumut, iar reclamantul nu a transmis nici în 2010 și nici în 2016 careva sume bănești pârâtului.

Mai mult, instanța de apel a stabilit că de facto nici actul juridic, prin intermediul căruia reclamantul dorește să demonstreze temeinicia pretenției sale – contractul de împrumut din 6 octombrie 2016, în realitate nu a fost semnat de părțile contractante la această dată, iar la momentul semnării lui de către Ion Gheorghită, cealaltă parte contractantă era lipsă.

Instanța inferioară a notat că actul juridic respectiv este lovit de nulitate, deoarece în realitate părțile nu aveau intenția de a efectua o tranzacție, ci se urmărea un alt scop, legalizarea/documentarea unei alte tranzacții de împrumut care a avut loc într-o altă perioadă, în alte circumstanțe și cu participarea altor figuranți.

Instanța de recurs constată, însă, că instanța de apel la adoptarea deciziei a interpretat eronat legea și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, pe când prima instanță, justificat, pronunțându-se asupra aspectelor importante, având în susținere cadrul legal aplicabil în speță, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii inițiale înaintate de către Leon Iordachi și netemeiniciei acțiunii reconvenționale înaintate de către Ion Gheorghită.

În acest sens se invocă prevederile art. 8 alin. (2) lit. a) Cod civil (în redacția în vigoare la momentul înaintării acțiunii), care prevede că drepturile și obligațiile civile apar din contracte și din alte acte juridice.

În conformitate cu art. 9 alin.(1) Cod civil (în redacția în vigoare la momentul înaintării acțiunii), persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri. Buna credință se prezumă până la proba contrară, iar în conformitate cu alin. (2), neexercitarea de către persoanele fizice și juridice a drepturilor civile ce le revin nu duce la stingerea acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

În conformitate cu art. 210 alin. (1) Cod civil (în redacția în vigoare la momentul înaintării acțiunii), trebuie să fie încheiate în scris actele juridice dintre persoanele juridice, dintre persoanele juridice și persoanele fizice și dintre persoanele fizice dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1000 de lei, iar în cazurile prevăzute de lege, indiferent de valoarea obiectului.

Conform prevederilor art. 512 alin. (1) Cod civil (în redacția în vigoare la momentul înaintării acțiunii), în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

În conformitate cu art. 514 Cod civil (în redacția în vigoare la momentul înaintării acțiunii), obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Prevederile art. 666 alin. (1) și (2) Cod civil (în redacția în vigoare la momentul înaintării acțiunii), statuează că contractul este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice. Contractului îi sunt aplicabile normele cu privire la actul juridic

Conform art. 867 alin. (1) Cod civil (în redacția în vigoare la momentul înaintării acțiunii), prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în

proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

În sensul normei enunțate este de înțeles că, contractul de împrumut reprezintă o înțelegere(acord) conform căreia împrumutătorul se obligă să dea în proprietate împrumutatului bani sau alte bunuri fungibile, iar ultimul se obligă să restituie aceeași sumă de bani sau bunuri de același gen, calitate sau cantitate.

Contractul de împrumut impune condiția ca în cazul împrumuturilor bănești predarea cu titlu de împrumut în vederea încheierii contractului să fie efectuată în așa mod încât împrumutatul să poată dispune de sumele împrumutate din momentul acordării împrumutului.

Prin urmare, deoarece contractul este translativ de proprietate, atât împrumutătorul, cât și împrumutatul, trebuie să aibă capacitatea să îndeplinească condițiile cerute de lege pentru actele de dispoziție și capacitatea de a încheia astfel de acte.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție evidențiază că, părțile unui contract de împrumut sunt elemente obligatorii ale acestui contract și urmează a fi identificate, fără a exista careva dubii în privința identității acestora.

Din suportul probatoriu anexat la materialele cauzei se denotă cu certitudine că, la data de 6 octombrie 2016, Leon Iordachi în calitate de împrumutător și Ion Gheorghită în calitate de împrumutat, au semnat contractul de împrumut în sumă de 165 000 de lei, pe un termen de 360 zile (f.d.10).

Astfel, înscrisul menționat atestă că părțile în litigiu Leon Iordachi, pe de o parte și Ion Gheorghită pe de altă parte, au dat naștere unui raport juridic civil rezultat din contractul de împrumut.

Conform art. 871 alin. (1) Cod civil (în redacția în vigoare la momentul înaintării acțiunii), împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract.

În corespundere cu art. 572 alin. (1), (2) Cod civil (în redacția în vigoare la momentul înaintării acțiunii), temeiul executării rezidă în existența unei obligații. Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Colegiul judiciar reține că, prima instanță just a concluzionat că Ion Gheorghită nu a prezentat probe pertinente și concludente care să combată circumstanțele invocate și confirmate de Leon Iordachi.

Or, în speță, s-a stabilit că Leon Iordachi a transmis suma de 165 000 lei pentru păstrare prietenului său – Victor Ciobanu, după care împreună cu ultimul au hotărât ca suma dată s-o depună la procente pe contul bancar, care era deja deschis pe numele feciorului lui Victor Ciobanu – Ion Ciobanu. Ulterior, aproximativ în anul 2010, Victor Ciobanu care activa în calitate de inginer-șef, și soția sa, Maria Ciobanu, care activa în calitate de contabil-șef în cadrul companiei agricole Societatea cu Răspundere Limitată „Ișcomagro”, care era gestionată de Ion Gheorghită, i-au transmis ultimului suma de 165 000 de lei pentru a o folosi în dezvoltarea întreprinderii, iar Ion Gheorghită la rândul său urma să-i achite procentul bancar anual pentru toată perioada folosirii acestor bani.

S-a mai constatat că aproximativ în anul 2013, Leon Iordachi văzând că Ion Gheorghiuță nu-i achită procente și nici nu îi restituie suma de bani, l-a contactat pe prietenul său Victor Ciobanu, pe care l-a rugat să-l întrebe pe Ion Gheorghiuță când îi va restitui banii și îi va achita procentele, după care Victor i-a comunicat, că la moment toți banii sunt investiții în dezvoltarea companiei, și peste un an - doi va primi toți banii plus procentele.

Ulterior, în primăvara anului 2016 Leon Iordachi a început insistent să îi solicite restituirea banilor împrumutați, iar în toamna anului 2016, el l-a contactat pe Ion Gheorghiuță și i-a spus, că dacă nu-i restituie banii, se va adresa organelor de poliție. Ion Gheorghiuță i-a propus să perfecteze un contract de împrumut pe termen de un an, astfel la data de 6 octombrie 2016 Leon Iordachi a perfectat cu Ion Gheorghiuță un contract de împrumut pentru suma de 165 000 de lei.

La 4 decembrie 2017 Leon Iordachi s-a adresat cu plângere către Inspectoratul de Poliție Criuleni, solicitând tragerea la răspundere penală a lui Ion Gheorghiuță, conform prevederilor art. 190 Cod penal care prin înșelăciune și abuz de încredere a sustras de la Leon Iordachi suma de 165 000 de lei.

Prin ordonanța din 13 iulie 2018 a procurorului în Procuratura Criuleni – Felicia Costișanu s-a dispus refuzul în pornirea urmăririi penale în baza plângerii lui Leon Iordachi din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, iar speța cade sub incidența relațiilor civile.

La capitolul dat, instanța de recurs notează că nu pot fi reținute argumentele instanței de apel precum că între Iordachi Leon și Ion Gheorghiuță nu a avut loc nici o tranzacție de împrumut, iar reclamantul/recurentul nu a transmis nici în 2010 și nici în 2016 careva sume bănești pârâtului/intimatului.

Or, din conținutul ordonanței din 13 iulie 2018 a procurorului în Procuratura Criuleni – Felicia Costișanu rezultă că în cadrul audierii sale, însuși Ion Gheorghiuță a declarat că recunoaște că îi datorează lui Leon Iordache suma de 165 000 de lei, iar faptul că nu a restituit împrumutul se datorează problemelor financiare pe care le-a avut (f.d.39).

Totodată, se notează că în corespundere cu circumstanțele menționate mai sus prima instanță just a apreciat critic celelalte alegații ale pârâtului/intimatului Ion Gheorghiuță referitor la faptul că nu a negociat și nu a avut intenția de a lua bani cu împrumut de la Leon Iordachi, precum și că textul contractului de împrumut a fost întocmit și prezentat pentru a fi semnat de către Ion Ciobanu, iar evenimentul de contractare a sumei de 165 000 de lei nu a existat.

Conform dispozițiilor art. 195 Cod civil Cod civil (în redacția în vigoare la momentul înaintării acțiunii), actul juridic civil este manifestarea de către persoane fizice și juridice a voinței îndreptate spre nașterea, modificarea sau stingerea drepturilor și obligațiilor civile.

Iar, la caz odată ce Ion Gheorghiuță a recunoscut că a împrumutat de la Iordachi Leon suma de 165 000 de lei, însă nu i-a restituit, prima instanță întemeiat a ajuns la concluzia de a încasa din contul lui Ion Gheorghiuță suma de 165 000 de lei în beneficiul reclamantului/recurentului.

Totodată, instanța de fond just a conchis ca fiind neîntemeiată cerința privind încasarea dobânzii de întârziere în sumă de 19 587,75 de lei, deoarece, în contractul de împrumut încheiat între Leon Iordachi și Ion Gheorghiuță nu a fost prevăzută expres plata dobânzii.

De asemenea, instanța de recurs conchide că prima instanță corect a hotărât asupra netemeinicii acțiunii reconvenționale înaintate de Ion Gheorghită.

În conformitate cu prevederile art. 227 alin. (1) – (6) Cod civil (în redacția în vigoare la momentul înaintării acțiunii) actul juridic încheiat în baza unei erori considerabile poate fi declarat nul de instanța de judecată.

Eroarea este considerabilă dacă la încheiere a existat o falsă reprezentare referitor la: a) natura actului juridic; b) calitățile substanțiale ale obiectului actului juridic; c) părțile actului juridic (partenerul sau beneficiarul), în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic.

Eroarea asupra motivului este considerabilă doar în cazul în care motivul este inclus în obiectul actului juridic.

Eroarea imputabilă celui al cărui consimțământ este viciat nu poate servi temei pentru anularea actului juridic.

Persoana în al cărei interes a fost declarată nulitatea este obligată să repare celeilalte părți prejudiciul cauzat, dar nu mai mult decât beneficiul pe care aceasta l-ar fi obținut dacă actul juridic nu ar fi fost declarat nul. Prejudiciul nu se repară în cazul în care se demonstrează că cel îndreptățit la despăgubire știa sau trebuia să știe despre eroare.

Actul juridic încheiat sub influența erorii nu poate fi contestat dacă cealaltă parte este de acord să-l execute în conformitate cu dorința părții care intenționează să conteste actul.

În argumentarea poziției de admitere a cererii reconvenționale Ion Gheorghită a invocat că contractul de împrumut din 6 octombrie 2016 a fost încheiat în baza unei erori considerabile, or, a semnat întrucât Ion Ciobanu i-a comunicat că acești bani au fost introduși în evidența contabilă a întreprinderii, astfel nefiindu-i cunoscută realitatea.

Colegiul lărgit precizează că nu pot fi reținute motivele invocate drept temeiuri întru declararea nulității contractului de împrumut, deoarece acestea sunt declarative și contrare celor expuse mai sus.

Or, careva acte ce ar confirma cele susținute, Ion Gheorghită nu a prezentat.

Mai mult, în condițiile date este eronată și contrară actelor din dosar alegația instanței de apel precum că actul juridic respectiv este lovit de nulitate, întrucât în realitate părțile nu aveau intenția de a efectua o tranzacție.

La acest capitol, instanța de fond corect a constatat că contractul de împrumut este întocmit cu respectarea cerințelor legale.

Cât privește pretenția lui Leon Iordachi privind compensarea cheltuielilor de judecată, se menționează următoarele.

Din materialele cauzei se denotă că la depunerea acțiunii Leon Iordachi a achitat taxa de stat în mărime de 5 542 de lei conform ordinului de încasare a numerarului nr. 24063236 (f.d.3), iar potrivit bonului de plată seria YL nr. 482894 ultimul a achitat pentru serviciile de asistență juridică suma de 7 000 de lei (f.d.71).

Prin urmare, ținând cont de cele constatate în coroborare cu prevederile art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă și art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea taxei de stat, prima instanță întemeiat a conchis asupra temeiniciei cerinței date.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, circumstanțele pricinii au fost constatate de instanțele ierarhic inferioare, însă normele de drept material au fost aplicate eronat de către instanța de apel și nu este necesară verificarea

suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Leon Iordachi, reprezentat de avocatul Adrian Istrati, de a casa integral decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Leon Iordachi, reprezentat de avocatul Adrian Istrati.

Se casează decizia din 7 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 27 martie 2019 a Judecătoriei Criuleni, sediul Central, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Leon Iordachi împotriva lui Ion Gheorghiuță cu privire la încasarea datoriei și a dobânzii de întârziere, și cererea reconvențională depusă de către Ion Gheorghiuță împotriva lui Leon Iordachi cu privire la declararea nulității contractului de împrumut.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Nicolae Craiu